

Metodický list

Rozvahy bank

I. Definice a obsah

Bilance banky (rozvaha) zachycuje souhrnnou hodnotu jednotlivých forem hospodářských prostředků, tj. celkový stav majetku banky. Na jedné straně zobrazuje druhovou strukturu majetku, na druhé straně z jakých zdrojů je tento majetek financován. Konkrétní forma majetku je zachycena v peněžním vyjádření.

Aktiva banky sledují druhovou strukturu majetku a obsahují tyto hlavní položky:

- pokladní hotovost, tj. hodnota bankovek a mincí v tuzemské nebo zahraniční měně v držení banky,
- poskytnuté úvěry a vklady v členění na:
 - vklady a úvěry u centrálních bank, tj. debetní zůstatky na vlastních účtech platebního styku bank vedených u centrálních bank, ostatních vkladů bank uložených u centrálních bank, úvěrů poskytnutých centrálním bankám a případných jiných prostředků bank u centrálních bank,
 - vklady a úvěry u jiných úvěrových institucí, tj. prostředky uložené na běžných účtech, termínové vklady a poskytnuté úvěry, prostředky poskytnuté a svěřené zahraničním pobočkám a jednatelstvím,
 - vztahy vůči klientům banky (vč. vládního sektoru), tj. objemy úvěrů poskytnutých klientům,
- neobchodovatelné dluhové cenné papíry, tj. hodnota depozitních směnek, ostatních směnek a neobchodovatelných dluhopisů (kupónových a ostatní bezkupónových dluhopisů k prodeji a drženy do splatnosti),
- ostatní dluhové cenné papíry v držení banky obsahují kupónové a ostatní bezkupónové dluhopisy k prodeji, obchodování a držené do splatnosti vč. ostatních bezkupónových dluhopisů emisních bank, státní bezkupónové dluhopisy a cenné papíry zajištěné aktivy k prodeji, obchodování a držené do splatnosti,
- podílové listy a akcie fondů peněžního trhu,
- ostatní akcie a majetkové účasti v držení banky, tj. ostatní akcie, zápisné listy, poukázky na akcie a jiné podíly, podílové listy a akcie ostatních fondů kolektivního investování a účasti s podstatným a rozhodujícím vlivem v držení banky,
- stálá aktiva zahrnují hmotný a nehmotný dlouhodobý majetek bank včetně pořízení tohoto majetku,
- ostatní aktiva, tj. zlato, ostatní pokladní hodnoty, drahé kovy, pohledávky banky vůči jiným právnickým a fyzickým osobám (pohledávky za různými dlužníky, za akcionáři, pohledávky z dodavatelско-odběratelských vztahů, dohadné položky a ostatní uspořádací účty aktivní, oceňovací rozdíly z přepočtu zajišťovacích derivátů, účastí, majetku a závazků aktivní jsou součástí ostatních aktiv do roku 2017, od roku 2018 jsou součástí kapitálu a rezerv), zásoby, rozdíly z ocenění

poskytnutých úvěrů a vkladů, neobchodovatelných a ostatních dluhových cenných papírů držených bankami,

- kladná reálná hodnota derivátů (pevných termínových operací a opcí),

Pasiva banky, která představují zdroj, z něhož byl majetek pořízen, a to cizí i vlastní, obsahují tyto hlavní položky:

- přijaté vklady a úvěry v členění na:
 - vklady a úvěry přijaté od centrálních bank, tj. kreditní zůstatky na běžných účtech bank vedených u centrálních bank, úvěry přijaté od centrálních bank (v repo obchodech a ostatní úvěry), termínové vklady centrálních bank,
 - vklady a úvěry přijaté od jiných úvěrových institucí, tj. prostředky přijaté od jiných úvěrových institucí, termínované vklady a přijaté úvěry (v repo obchodech a ostatní přijaté úvěry), prostředky přijaté od zahraničních poboček a jednatelství, podřízené úvěry a vklady přijaté od úvěrových institucí,
 - vztahy vůči klientům, tj. celkový objem přijatých vkladů i úvěrů od klientů v rozdělení podle druhů, včetně podřízených úvěrů a vkladů přijatých od nebankovních subjektů,
- emitované neobchodovatelné dluhové cenné papíry, tj. hodnota emitovaných depozitních směnek, ostatních směnek a neobchodovatelných dluhopisů,
- emitované ostatní dluhové cenné papíry, tj. hodnota bankou emitovaných kupónových, bezkupónových a ostatních dluhopisů a hypotéčních zástavních listů,
- kapitál a rezervy, tj. hodnota základního kapitálu, vlastních akcií, rezerv a opravných položek a opravek, rezervních fondů a ostatních fondů ze zisku, kapitálových fondů, dlouhodobých závazků zahraničních poboček vůči centrále a nerozděleného zisku a neuhrazené ztráty,
- ostatní pasiva, tj. závazky banky vůči jiným právnickým a fyzickým osobám (závazky vůči různým věřitelům, závazky z obchodování s cennými papíry, závazky z dodavatelsko-odběratelských vztahů, dohadné položky a ostatní uspořádací účty pasivní, oceňovací rozdíly z přepočtu zajišťovacích derivátů, účastí a majetku pasivní jsou součástí ostatních pasiv do roku 2017, od roku 2018 jsou součástí kapitálu a rezerv), obdržené dotace, tj. prostředky obdržených dotací, které mají posílit financování konkrétních činností banky, rozdíly z ocenění přijatých vkladů a úvěrů, emitovaných neobchodovatelných a ostatních dluhových cenných papírů,
- záporná reálná hodnota derivátů (pevných termínových operací a opcí).

II. Zdroje a metodika zjišťování

Podkladem pro zpracování souhrnné bilance bank je účetní výkaz „Měsíční bilance aktiv a pasiv banky/PZB (Bil (ČNB) 1-12)“ sestavený na rezidentském principu a předkládaný obchodními bankami České národní bance k poslednímu dni měsíce.

III. Členění

Bilance aktiv a pasiv banky je sestavená pro měnové účely podle požadavků ECB. Položky jsou uváděny v členění podle Kč, EUR a ostatních CM a podle rezidentů a nerezidentů. Hodnoty položek aktiv jsou uváděny v hodnotě nekompensované o opravné položky a oprávky.

IV. Změna metodiky

Veškeré změny obsahu ukazatelů v průběhu sledované časové řady byly prováděny v souladu se změnami účtové osnovy a postupů účtování pro banky nebo na základě požadavků uživatelů.

Od 1.1.2000 je hodnota Aktiv-celkem očištěna o výši neuhrazené ztráty z předchozího období, ztráty z minulého roku, ztráty běžného období a aktivních kurzových rozdílů z přepočtu účastí k vykazovanému datu. Ztráta je zahrnuta v části pasiv na řádcích: Nerozdělený zisk(+)/neuhrazená ztráta(-) z předchozího obd.; Zisk(+)/ztráta(-) z minulého roku; Zisk(+)/ztráta(-) běžného období. Aktivní kurzové rozdíly jsou uvedeny v pasivech na řádku: Kurzové rozdíly z přepočtu účastí (+)/(-).

Od 1.1.2001 dochází k výrazné změně v účtování cenných papírů. Kromě toho se na straně aktiv nakoupené depozitní směnky nově vykazují v rámci cenných papírů, již nejsou součástí úvěrů a ostatních pohledávek. Na straně pasiv se součástí vkladů klientů staly vkladové certifikáty (v r.2000 vykazovány jako cenné papíry) a emitované depozitní směnky (v r.2000 součástí vkladů a přijatých úvěrů) jsou zahrnuty do cenných papírů.

Od 1.1.2002 jsou vykazovány opravné položky a oprávky na straně pasiv. Dále dochází k výrazné změně v účtování repo obchodů, repo obchody jsou zahrnovány do úvěrů poskytnutých a přijatých. Banka, která přijímá úvěr se zajišťovacím převodem cenných papírů, účtuje o cenném papíru v rozvaze. Banka, která úvěr poskytuje a přijímá cenný papír, účtuje o cenném papíru v podrozvaze.

Úvěry a vklady klientů zahrnují i vztahy vůči vládním institucím. Cenné papíry (v držení banky i emitované) jsou sledovány za oblast neobchodovatelných cenných papírů, oblast cenných papírů peněžního trhu a oblast ostatních dluhových cenných papírů, na straně aktiv i oblast ostatních akcií.

Na straně pasiv byly vkladní listy zahrnuty do vkladů klientů (v r.2001 vykazovány jako cenné papíry), nově jsou zde uváděny vlastní akcie (do 31.12.2001 na straně aktiv). Oceňovací rozdíly z přepočtu zajišťovacích derivátů a rozdíly z přepočtu účastí jsou vykazovány na straně aktiv i pasiv (v r.2000 a 2001 pouze na straně pasiv (+)/(-)).

V roce 2002 jsou nově sledovány na straně aktiv i pasiv rozdíly z ocenění poskytnutých/přijatých úvěrů a vkladů, z ocenění neobchodovatelných v držení banky/emitovaných cenných papírů a v aktivech i rozdíly z ostatních cenných papírů k obchodování a prodeji.

Od 1.1.2003 jsou cenné papíry peněžního trhu na straně aktiv i pasiv součástí ostatních dluhových cenných papírů. Akcie a podílové listy fondů peněžního trhu zůstávají sledovány odděleně na straně aktiv.

Emitované cenné papíry (včetně emitovaných akcií, tj. základního kapitálu a vlastních akcií držených bankou) jsou nově zařazovány pod rezidenty a nerezidenty podle držitelů cenných papírů.

Od 1.1.2004 zahrnují neobchodovatelné dluhové cenné papíry (držené i emitované) i kupónové a ostatní bezkupónové dluhopisy k prodeji a držené do splatnosti.

Na straně pasiv se odděleně sledují rezervy na standardní úvěry (součást kapitálu a rezerv) a rezervy na vypořádání závazků a restrukturalizaci (součást ostatních pasiv).

Od 1.1.2005 jsou rozdíly z ocenění vyjádřeny hodnotou nesplaceného příslušenství.

Nově se v ostatních aktivech a pasivech odděleně sledují pohledávky a závazky z dodavatelsko-odběratelských vztahů.

Od 1.1.2007 nejsou pohledávky hodnocené portfoliově sledovány jako samostatná kategorie.

Od roku 2008 nejsou spořitelní a úvěrní družstva součástí klientských vztahů. Sektor spořitelních a úvěrních družstev je přesunut z klientských úvěrů/vkladů do vztahů k úvěrovým institucím. Úvěrové instituce pro účely bankovní statistiky zahrnují obchodní a centrální (emisní) banky, spořitelní a úvěrní družstva a mezinárodní instituce (kromě Mezinárodního měnového fondu), účtující v účtové skupině 1.

Od 1.1.2018 nejsou součástí položky ostatních aktiv oceňovací rozdíly z přepočtu zajišťovacích derivátů, účastí, majetku a závazků aktivní, které jsou od roku 2018 součástí položky kapitál a rezervy. Obdobně, od 1.1.2018 nejsou součástí položky ostatních pasiv oceňovací rozdíly z přepočtu zajišťovacích derivátů, účastí a majetku pasivní, které jsou od roku 2018 součástí položky kapitál a rezervy.

V. Vykazující subjekty

Vykazujícími subjekty jsou banky a pobočky zahraničních bank působících v ČR. Časové řady nejsou zpětně očišťovány o zaniklé banky.